

Wstęp

Teksty zebrane w niniejszym tomie czasopisma „Humaniora” poświęcone są wielu różnym zagadnieniom, wśród których wyróżnić można problematykę edukacji, w tym edukacji w społeczeństwach wielokulturowych oraz edukacji religijnej, problematykę przemian religijności, konwersji religijnej, a także myśli rosyjskiej. Choć większość artykułów koncentruje się wokół zagadnień związanych z religią i religijnością, dyskutowane w tomie zagadnienia są ważne nie tylko dla badaczy religii, ale także dla przedstawicieli innych dyscyplin nauk humanistycznych społecznych.

Tekst autorstwa Jaremy Drozdowicza *Teaching the Other. The anthropology of education in the perspective of European cultural dilemmas* poświęcony jest dylematom kulturowym współczesnych społeczeństw wielokulturowych. Dotyczą one m.in. edukacji w europejskich społeczeństwach wielokulturowych i wiążą się z napływem do Europy imigrantów po II wojnie światowej. Dyskusje wokół edukacji mają nie tylko charakter polityczny, ale są także silnie uwarunkowane czynnikami ideologicznymi. Pisząc na temat teorii i praktyki edukacji w społeczeństwach wielokulturowych, autor korzysta z dorobku młodej dyscypliny, jaką jest współcześnie antropologia edukacji, która bada procesy asymilacji, akulturacji i socjalizacji oraz stanowi – w przekonaniu autora – antidotum na ideologizację debaty wokół problemów edukacji.

Problematyce edukacyjnej poświęcony jest również artykuł Michała Nowickiego zatytułowany *Wychowanie w staropolskich szkołach jezuickich. Pomiędzy duchowością a świeckością*. Przedmiotem rozważań jest model edukacji obecny w szkołach jezuickich, zaś badany w artykule przykład placówki edukacyjnej realizującej taki model stanowi Kolegium Jezuickie w Poznaniu. Wychowanie w szkołach jezuickich prezentuje autor jako „balansowanie pomiędzy świętością a świeckością”. Celem takiego wychowania jest nie tylko pogłębianie duchowości i stymulowanie wewnętrznego rozwoju jednostki, ale także przygotowanie wychowanków do uczestnictwa w życiu społecznymi i politycznym.

Tekst Marka Jedlińskiego *Wschód – Zachód, sacrum – profanum. Perspektywizacja religijna przestrzeni w dyskursie konfrontacyjnym z Europą (na przykładzie wybranych koncepcji myślicieli rosyjskich)* ukazuje właściwe niektórym nurtom myśli rosyjskiej postrzeganie Rosji i Europy w kategoriach *sacrum* i *profanum*. Uwaga autora została poświęcona zwłaszcza XIX-wiecznemu słowianofilstwu rosyjskiemu oraz myśli rosyjskiej początku XX wieku. Tego typu myślenie, obecne zwłaszcza w czasach kryzysów dziejowych, polega na przeciwstawianiu żywej religijnie Rosji laicyzującej się Europie. Podczas gdy Rosja stanowi świętą przestrzeń, Europa jest prezentowana jako upadły świat, w którym dominują racjonalizm, kapitalizm i wolnomyślicielstwo. Definiowanie Rosji i „duszy rosyjskiej” w kategoriach *sacrum* wiąże się m.in. z religijnym charakterem omawianej myśli rosyjskiej.

Kolejnym artykułem jest tekst Remigiusza Szauera *Hala sportowa jako Nowe Jeruzalem. Socjologiczne ujęcie zjawiska spotkań religijnych w przestrzeniach hal widowiskowo-sportowych*. Autor przedstawia wyniki badań nad rekolekcjami odbywającymi się w halach sportowych, wskazując, że łączą się one z silnymi przeżyciami religijnymi. Istotną cechą tego rodzaju spotkań jest to, że mają one miejsce w przestrzeni świeckiej oraz wywołują doświadczenia estetyczne podobne do widowisk artystycznych i sportowych. Badane zjawisko ujmuje autor w kontekście takich zmian, jak: deinstytucjonalizacja, odkościelnienie czy religijność selektywna.

Ostatni artykuł stanowi interpretację dzieła literackiego E.T.A. Hoffmanna pt. *Piaskun* (Małgorzata Bogaczyk-Vormayr, *Szaleństwo jako metafora. Interpretacja opowiadania Der Sandmann E.T.A. Hoffmanna*) i różni się od pozostałych tekstów w tomie zarówno tematyką, jak i sposobem ujęcia problemu. Jest to tekst przede wszystkim literaturoznawczy. Pozwala on czytelnikowi zagłębić się w bogaty świat wyobraźni literackiej Hoffmanna.

Prezentowany numer „Humaniora” zawiera również komunikat naukowy autorstwa Ireny Windygi omawiający badania nad konwersją religijną (*Konwersja religijna jako doświadczenie biograficzne w najnowszych badaniach historyków nowożytności*).

Sławomir Sztajer